

TILVÆKST Grovfoder nr. 12, 20. maj 2022

Indhold

- Mark
- Aktuelt i græs
- Aktuelt i majs
- Kvæg
- Er du klar til at tage første slæt?
- Tag hensyn til vildtet, når du skårlægger første slæt græs og grønafrøder
- Regler og tilskud
- Ophør af dyrkning af §3 arealer

MARK

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Græsmarkerne har gennem hele foråret været præget af nattefrost og lave temperaturer. Over de seneste par uger er væksten dog kommet i gang, og mange i SAGROs sydlige område har da også allerede taget første slæt, selvom markerne indtil videre ikke har prælet med et stort udbytte. Inden for den kommende uge vil en meget stor del af slætgræsset blive høstet, hvis der er udsigt til stabilt tørvejr, og allerede sidst i den kommende uge, begynder slårlæggerne også at arbejde sig igennem græsmarkerne i SAGROs nordlige områder.

Som Charlotte From Katholm beskriver i artiklen "Er du klar til at tage første slæt?", kan slætprognosen bruges til at forudsige udviklingen for en række kvalitetsparametre og udbyttet i slætgræsset på postnummerniveau. Bruger du prognosen rå, dvs. uden at den er korrigeret præcist til græssets udvikling i din mark, får du et tvivlsomt resultat. Du bør derfor altid sætte slætgræsprognosen i gang med en friskgræsanalyse fra dine egne marker. I tabel 1 kan du se analyseresultaterne af frisk-græsprøver fra en andenårs Sydvestjyden fra den lune lokalitet Roager ved Ribe.

Tabel 1 Frisk-græsprøve for Roager/Ribe (Kilde: SEGES)

Frisk-græsprøve	Roager/Ribe, Sydvestjyden andet år	
Udtagning	09.05	16.05
FK Org. Stof	84,2	80,2
Protein [g pr. kg ts.]	154	137
Sukker [g pr. kg ts.]	277	212

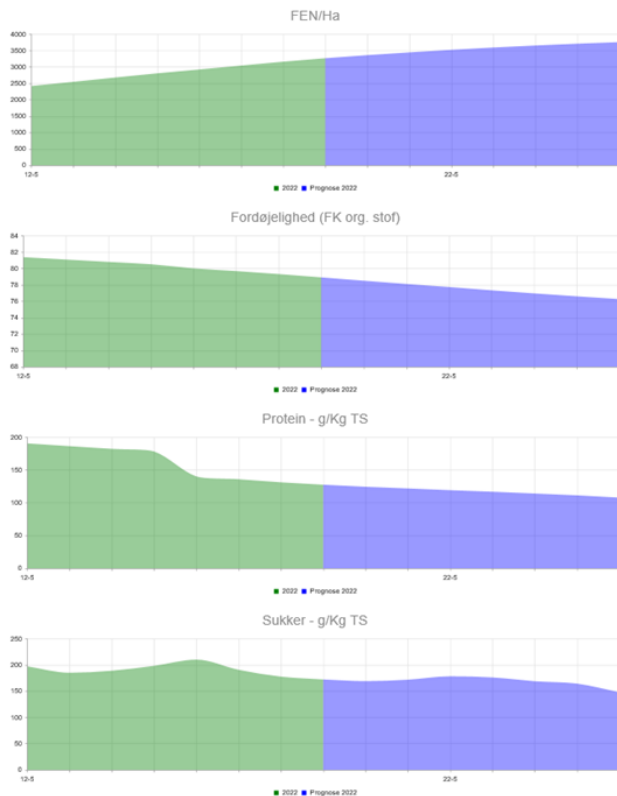
Analyseresultaterne fra den 16. maj har jeg indtastet i slætgræsprognosen. Resultatet ses i figur 1 nedenfor.

For den aktuelle afgrøde med en FK Org.stof på 80,2, som burde være høstet nu, hvis den skal fodres op til malkekøer, viser slætgræsprognosen snarere udviklingen i de aktuelle kvalitetsparametre over de kommende dage, end det optimale slættidspunkt.

Bemærk, hvordan udviklingen for fordøjelighed og protein forløber jævnt og parallelt, mens sukkerindholdet varierer noget mere med temperatur og lysindstråling for de enkelte døgn.

Standardværdier

Postnummer	6760 Ribe	Til venstre vælges postnummer, græsblanding, gennemsnitlig kløverandel, driftstype og aktuelt slæt.
Græsblanding	Kløver m. adm. røgræs (22/35)	Vælger du 2/3 slæt, så kan du angive udbytteniveauet for foregående slæt, da det har betydning for væksten i aktuelt slæt.
Kløverandel	Normal (16-30 %)	
Driftstype	Konventionel	Ved afkrydning i prøveudtagning er det muligt at indtaste egen græsanalyse op dermed opnå en mere præcis prognose.
Væning	2 uger	
Aktuelt slæt	1. slæt	I feltet "anden startdato" er det muligt at indtaste anden dato end dags dato for at simulere en beregning. Den kan slettes igen for at vende tilbage til aktuelt dato.
Prøveudtagning	☒	Kurverne herunder viser udviklingen i væksten og de tre kvalitetsparametre over tid for de enkelte slæt. Ved at holde musen over kurven, vises den aktuelle værdi.
Prøve Dato	16-05-2022	
Fordejlighed (FK org. stof)	80.0	
Protein (g/kg TS)	140	
Sukker (g/kg TS)	210	
Anden startdato		

Figur 1 Slætgræsprognosen (Kilde: SEGES)

Aktuelt i majs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Majsen kvitterer for de højere temperaturer og ser generelt pæne ud nu. Ligeledes er fremspiringen overvejende tilfredsstillende, men der ses også en del marker, hvor fremspiringen er noget mere uens som følge af, at såbeddet har være så tørt, at frøene ikke har kunne spire. De fleste steder har sidste uges nedbør været tilstrækkelig til at sætte spiringen i gang, men det er slet ikke alle planter, som er oppe endnu. Årsagerne til de tørre såbed er flere, men udtørring efter pløjning og hård bearbejdning af knolde med såbedsharve og udjævning af tør jord i spor, ser ud til at være de primære årsager.

Billede 1 Råger har trukket majsplanter op for at få fat i det næringsholdige frø. Der er ikke anvendt fugebejdse. (Foto: Thomas Harbo)

Hvor planterne er fremme, begynder råger og andre fugle at gå på rov i markerne. Du kan forsøge at skræmme fuglene bort med en gaskanon, eller du kan evt. forsøge at skyde nogle af fuglene; somme tider har det god effekt, at skyde blot et par stykker. Du skal dog være opmærksom på, at fuglene selvfølgelig er fredede her i ynglesæsonen, men du kan ansøge om en tilladelse til regulering af skadevoldende vildt hos Naturstyrelsen

https://virk.dk/myndigheder/stat/NST/selvbetjening/Ansoegning_om_regulering_af_skadevoldende_vildt/

Har du held af at få fuglene til at søge føde andre steder, skal du være opmærksom på, at de vil finde andre marker i området at fouragere i. Det kan være andre af dine marker, eller det kan være naboens, men du skubber nok snarere problemet rundt, end du løser det.

KVÆG

Er du klar til at tage første slæt?

Af kvægrådgiver Charlotte From Katholm

De stigende nattemperaturer har betydet, at tiden for første slæt nærmer sig med hastige skridt.

Hvornår er græsset klar til første slæt?

Slætprognosen kan give dig et fingerpeg om, hvornår du skal tage første slæt. Du kan søge slætprognosen på landbrugsinfo.dk (<https://climatemodels.dlbr.dk/#/prognosis/start>) Som udgangspunkt er det vigtigt at holde sig for øje, at fordøjeligheden af græsset er høj nu, da grønmassen endnu ikke er så stor. Samtidig med at udbyttet i græsset stiger, falder fordøjeligheden dog også. Indholdet af protein falder i samme takt.

Det optimale slættidspunkt afhænger selvfølgelig af din slætstrategi og målet for græsensilagens kvalitet. Hvornår dine afgrøder når den ønskede kvalitet, afhænger af flere forhold. Størst betydning har lokaliteten, dernæst selve græsblandingsens tidlighed og botaniske sammensætning – hvorvidt det er en blanding med eller uden kløver. Desuden ser vi også nogen forskel i græssets udvikling, som skyldes forskel i klimaet i hhv. SAGRO nord og syd. I syd er første slæt allerede taget en hel del steder, mens flere følger, så snart der er udsigt til tre dage med stabilt tørvejr. Første slæt skulle gerne kunne give mindst 3.000 FEN/ha, mens det samtidig er forholdsvis letfordøjeligt (80-81 FK org. stof, 1,10 – 1,15 kg ts/FEN). Vi ønsker også et så højt et proteinindhold som muligt, hvilket de høje proteinpriser i år giver endnu et incitament til. Dog falder både proteinindholdet og fordøjeligheden af organisk stof med stigende udbytte. Acceptér hellere et lidt lavere udbytte end gå på kompromis med kvaliteten. Herunder er der vist to eksempler på, hvordan slætprognosen forudsiger kvalitet- og afgrødeudvikling samt slættidspunkt for to forskellige blandinger i henholdsvis SAGRO nord og syd.

Tabel 2 Slætgræspragnosen for to græsblandinger på to lokaliteter. (Kilde: SEGES)

	Herning (7400)	Vejen (6600)
Slættidspunkt	Rajgræs-blanding Sydvesttjyden, 22/35 normalt kløverindhold (16-30 %)	
24. maj	Udbytte: 3.574 FEN/ha FK org stof: 81,1 % Protein: 13,0 %	Udbytte: 3.729 FEN/ha FK org stof: 80,8 % Protein: 13,5 %
26. maj	Udbytte: 3.724 FEN/ha FK org stof: 80,5 % Protein: 12,3 %	Udbytte: 3.850 FEN/ha FK org stof: 80,2 % Protein: 12,8 %
28. maj	Udbytte: 3.848 FEN/ha FK org stof: 79,9 % Protein: 11,6 %	Udbytte: 3.942 FEN/ha FK org stof: 79,5 % Protein: 12,0 %
	Rajsvingel-blanding 45 normalt kløveringhold (16-30%)	
22. maj	Udbytte: 4.498 FEN/ha FK org stof: 81,4 % Protein: 13,1 %	Udbytte: 4.715 FEN/ha FK org stof: 81,5 % Protein: 13,7 %
24. maj	Udbytte: 4.717 FEN/ha FK org stof: 80,6 % Protein: 12,7 %	Udbytte: 4.889 FEN/ha FK org stof: 80,3 % Protein: 13,3 %
26. maj	Udbytte: 4.890 FEN/ha FK org stof: 80 % Protein: 12,2 %	Udbytte: 5.012 FEN/ha FK org stof: 79,7 % Protein: 12,8 %

Vejen til god ensilage

Lægger du en plan for, hvordan du opnår dine fastsatte kvalitetsmål for første slæt græs, er der størst chance for, at du kommer hele vejen i mål. Hav fokus på flg.:

- Skårlæg med et rent snit i 7-9 cm's højde og sørg for stængelbrydning.
 - Rajgræsblandinger som Blanding 22, 35 og Sydvesttjyden: 7 cm stub
 - Rajsvingel- og strandsvingel-blandinger: 8-9 cm stub
- Markerne skal skårlægges og rives sammen, så fortørringen bliver ensartet. Lagtykkelsen har stor betydning for fortørringshastigheden. Vær opmærksom på, at især strandsvingelblandinger fortørrer noget hurtigere end rajgræsblandinger.
- Spred græsset over hele arealet lige efter skårlægning. Jo kortere tid på skår – jo bedre kvalitet i græsset! Det er meget vigtigt – ikke mindst i en periode med ustadigt vejr.
- Ram et tørstofindhold på 32-35 % ved ensilering. Se evt. Fortørringsprognosen (https://www.landbrugsinfo.dk/public/a/3/3/foder_fodring_fortoringsprognose_slatgras)
- Sammenrivning skal gøres nænsomt, så tørre kløverblade ikke forsvinder. Gør det gerne i let dug for at holde bedre sammen på afgrøden
- Ilægning i silo skal ske i hele længder og i tynde (5 cm) jævne lag. Brug gerne en siloudjævner.
- Grundig sammenkøring af stak. Gerne både med gummiged og traktor. Kapaciteten i siloen bestemmer græssets indlægningshastighed.
- Afslut med salt ovenpå græsset. Gerne 2-3 kg/m². Det mindsker risikoen for mug og svampedannelse.

Læg en plan for, hvordan siloerne skal fyldes. Vi skal blive dygtigere til at mikse slættene i vores rationer, så fordel gerne dine slæt efter lagkageprincippet. Det betyder, at du kan lægge et letfordøjeligt første slæt med lavt proteinindhold i bunden, andet slæt ovenpå og f.eks. et mere proteinrigt fjerde slæt i toppen. Det vil sikre dig mest mulig protein til dine køer og give dig en mere ensartet fodring over hele året.

Tag hensyn til vildtet, når du skårlægger første slæt græs og grønafrøder

Af planterådgiver Thomas Harbo

Artiklen er oprindeligt bragt i TILVÆKST Grovfoder nr. 12, 2020

Hvert år må mange dyr lade livet i forbindelse med skårlægning af græs og grønafrøder. Landbrugsstyrelsen udgav i 2018 et hæfte med gode råd til at undgå at dræbe dyr og yngel i forbindelse med skårlægning og høst af græs og grønafrøder. Der er også gode erfaringer med at skræmme dyrene ved at sætte stokke op med flamingokasser bundet fast med en snor dagen før høst.

Forebyg vildtdød i skårlæggeren

Hvert år dræbes et stort antal dyr i forbindelse med skårlægning af græs. Risikoen er særlig stor nu i forbindelse med høst af første slæt græs og senere grønafrøder, hvor jordrugende fugle, harekillinger og rålam findes i stort tal i markerne. Ødelæggelse af reder og at dyreyngel dræbes af maskiner kan ikke undgås, men omfanget kan og bør reduceres ved hjælp af afværgeforanstaltninger.

Overordnet set er det et dyreetisk problem, at mange dyr lemlæstes eller lider en voldsom død i skårlæggeren. På det mere praktiske plan, er det heller ikke nogen rar oplevelse for chaufføren at skulle fjerne fastklemte eller aflive lemlæstede dyr. Desuden er der alvorlig risiko for forgiftning af kreaturerne, hvis et dødt dyr ikke opdages i tide. Endelig er det problematisk i forhold til de bestande af markvildt, som mange steder stadig er truet af tilbagegang.

Landbrugsstyrelsen udgav i maj 2018 en vejledning, der giver gode råd om, hvordan du bedst undgår, at dyr og yngel dræbes i forbindelse med den forestående skårlægning. Du kan finde vejledningen på Landbrugsstyrelsens hjemmeside <http://lbst.dk/nyheder-og-presse/nyheder/nyhed/nyhed/faa-vejledning-i-hvordan-du-undgaar-at-skade-vildt-naar-du-hoester/> eller her

Desværre er der ikke én metode, som egner sig lige godt til at undgå at ramme jordrugende fugle, harer og rålam.

Udnyt autostyring til vildtvenlig skårlægning

I Landbrugsstyrelsens hæfte er det beskrevet, hvordan du kan udnytte traktorens autostyring til at skårlægge græsmarkerne på en mere hensigtsmæssig måde. Det gælder om at begynde det rigtige sted på marken og lade vildtets "flugtkorridor" stå til sidst. Følgende er hentet fra vejledningen.

På billedet herunder, der er lavet med autostyring, er det indtegnet, hvordan det anbefales, at du kører, for at mindske risiko for at ramme dyr under slåningen. I eksemplet er kørt med 9 m skårlægger af butterfly-typen og med autostyring.

Ved at anvende autostyring og viden om hvor vildtet opholder sig, her eng- og skovareal med funden vildtbestand af fasaner, harer og rådyr nord for marken, samt vildtkorridor vest for marken, skitserer figuren, hvordan marken kan skårlægges under bedst mulig hensyntagen til vildtbestand og arbejdsmiljø.

1) Grønne linjer: Først skal du starte med et par ture ude langs vejen, markeret med grønne linjer.

2) Røde linjer: Dernæst køres to træk på de røde striber langs med, men ikke ud til kanten af marken. Dette foretages vha. autostyring, med start i 4. spor fra markgrænsen. Herved undgår man også at ramme rålam, som er lagt tæt ved kanten (dette høstes først til sidst). Dyrene er nu advaret, idet en vending er foretaget i det nordlige hjørne mod eng- og skovarealet.

3) Grå linjer (stiplede): Som tredje del, er det nu muligt at påbegynde skårlægning ad de gråstiplede linjer startende fra syd (ved grusvejen).

4) Orange linjer: Fjerde punkt er, når du når det 4. sidste spor i den nordlige ende, påbegyndes forager ud mod eng- og skovarealet, hvor der vha. autostyring påbegyndes kørsel ad de orange spor - altid indefra marken og ud mod skel.

5) Blå linjer: Til sidst udføres den resterende forager via de blå spormarkeringer. Marken er skårlagt uden det store spild af tid og med væsentligt reduceret risiko for at ramme vildt, der skjuler sig.

Figur 2 Traktorens autostyring kan udnyttes ved skårlægning af græsset
(Kilde: Landbrugsstyrelsen. Undgå at skade vildt ved høst, 2018)

Simple afværgeforanstaltninger – erfaringer fra Dørken Maskinstation

Er du til mere simple løsninger, kan du opsætte skræmmemidler i marken. Mange bruger stokke med flamingokasser eller papirposer bundet fast i en snor. Lærredspose med afklippet hår fra den lokale frisør har også en meget afskrækkende effekt på dyrene.

Bruno Jensen, der er mangeårig maskinfører hos Dørken Maskinstation, har gode erfaringer med at skræmme råerne til at flytte deres lam, ved at sætte lange stokke med flamingokasser monteret i en snor op i marken dagen før skårlægning. Du kan læse artiklen om Brunos erfaringer i artiklen 'Red rålammene' her

Metoden egner sig givetvis bedst til at afværge, at rålammene bliver dræbt i marken, og er mindre egnet til harer og fugle. Artiklen er skrevet af Max Steinar og har været bragt i magasinet Jæger nr. 5, 2020.

Er uheldet ude – ring efter hjælp

Er du på trods af alle forholdsregler alligevel kommet til at påkøre på et dyr, som flygter fra stedet, kan du ringe til en schweisshundefører, som du finder her <https://schweiss.dk/hunters-map>, eller til den lokale jagtforening, som du finder her <https://www.jaegerforbundet.dk/om-dj/kontakt/#jagtforeninger>, som kan formidle en kontakt.

REGLER OG TILSKUD

Ophør af dyrkning af §3 arealer

Af teamkoordinator natur, Rasmus Filsø Løbner

Fra den 1. juli 2022 træder et forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af alle arealer beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens §3 i kraft. For de beskyttede §3 arealer har loven altid givet mulighed for, at du som jordejer måtte fortsætte din hidtidige drift, som før arealet blev beskyttet. Nu er det slut, og du skal derfor være opmærksom på, at alle §3 arealer fra 1. juli 2022 er total beskyttet mod gødskning, sprøjtning og omlægning. Bemærk derfor også at kvælstofkvoten forsvinder til kommende dyrkningssæson.